

PROHIBICIJO- NIŠKIH POTEZ ŠE NI KONEC

SENAT SPREJEL PREDLOGO,
KI JO JE ZBORNICA
ZAVRGLA.

Zdaj pride še enkrat predloga
pred zbornico.

Springfield, Ill. — Antisaluska liga, glava prohibicijskega gibanja, je napela vse svoje moči v interesu svoje predloge, ki določa, da se ustanovi državni prohibicijski biro s svojim načelnikom. V zbornici je predloga prepadla.

V senatu je potrebnih šest in dvajset glasov, da je predloga sprejeta. Zanj je pa bilo oddanih 28 glasov, proti pa samo dvajset glasov.

Glavali so takole:

Da:
Bailey, Eastington, Myers, Shaw, Smith, Snodgrass, Swift, Telford, Wilson, Wright—25.
Ne:
Boehm, Glavin, Pittowski, Roberts, Rosen, Ryan, Van Lint, Webster—20.
Gibson, Harbo, Hays, Hines, Jones, McDermott, McNay, Marks, McMurtry, Meents.

Nasprotniki prohibicije in predloge v zbornici so prepričani, da bo predloga zopet prepadla v zbornici. Ljudstvo v Chicagu se je izreklo v veliko večino proti prohibiciji, pa tudi ljudska večina v državi je proti prohibiciji in vsem prohibicijskim potezom. Ljudstvo se jezi, da prohibicionisti prihajajo vedno z novimi potezi v legislaturo, ko bi se čas lahko uporabil za reševanje drugih in važnejših vprašanj.

Prohibicionisti bi radi imeli veliko služb na ljudske stroške. Protivniki prohibicije pravijo, da se danes več ne gre za opojne pijače, ampak prohibicionistom se gre za to, da svojim ljudem preskrbe veliko javnih služb na ljudske stroške.

Neki znan nasprotnik prohibicije je rekel, ako so prohibicionisti res odkritosrčni ljudje, tedaj naj pri volitvah povejo, da so za najstrožjo prohibicijo in razen par izjem bodo kmalu izginili iz javnega političnega življenja.

V zbornici se je bojeval drug boj zaradi prohibicije. Na dnevnem redu je bila Coleva predloga, ki dovoljuje izdelovanje vina za domačo uporabo. Za predlogo je bilo oddanih 56 glasov, proti pa 53. To glasovanje, ki se je vršilo poimenko pa ni bilo še odločilno in poslanec Coia iz Chicaga, oče predloge, je predlagal, da se še enkrat uvaža kasneje.

OBJAVLJENJE DAVČNIH VPLAČIL JE ŠE LEGALNO.

Washington, D. C. — V Združenih državah je še vedno legalno objavljati imena davkoplačevalcev in koliko so plačali davka, dasiravno se uradniki Coolidgeve uprave zvijačo glede tega vprašanja na vse načine in tolmačenja Norrisove določbe v davčnem zakonu. Apeino sodišče Distrikta Kolumbije se je pridružio sodbi nižje instance, ki ni hotela dovoliti Gorham Hubbard, bostonskemu trgovcu, podnizke prepovedi proti zakladništvu, ki bi prepovedala njemu priobčiti vplačane davčne vsote.

Dve tožbi, ki sta bila vloženi proti dvema članikoma zaradi priobčenja imen davkoplačevalcev in vplačilnih davčnih vsot, sta sedaj pred najvišjim sodiščem.

VREME.

Chicago in okolica: V nedeljo deloma oblačno in hladno. Sonce izide ob 5:37, zaide ob 7:56.

Pregled dnevnih dogodkov

Amerika.

Rdeči parkeljki prihajajo in odhajajo.

Hud boj med mokrimi in suhimi v illinoiski zbornici.

Napad na pacifizem na ženskem zborovanju v Washingtonu.

Ford obtožen kršenja protitrustovskega zakona.

Po svetu.

Anglija je v skrbah zaradi revolte v Maroku.

Zinovjev, poražen v Moskvi, odhaja na počitnice.

Avstralski delavci protestirajo proti prihodu ameriške mornarice.

Avstralski delavci proti ameriški mornarici

Delavske organizacije bojkotirajo slavnostni sprejem ameriških bojnih ladij.

Melbourne, Avstralija, 8. maja. — Centralni odbor delavskih strokovnih unij v Avstraliji je zaključil, da se delavske unije ne udeležijo oficijelnih in nacionalističnih slavnosti ob sprejemu ameriške bojne mornarice, ki obišče avstralske luke. Delavstvo Avstralije protestira proti bahavemu razkazovanju vojnih sil vsake imperijalistične vlade; še posebej pa protestira proti zapiranjim in persekutiranjim ameriških delavcev na podlagi protišpijonažnega zakona v Združenih državah.

Kako se je treba ogledati smrti na očeh

Čikaški policijski načelnik je dal nekaj nasvetov ljudem, katerim avtomobili groze dnevno s smrtjo.

Chicago. — Policijski načelnik Collins je 7. t. m. izdal sledeče sugestije pasantom v avrhu, da se omeje avtomobilske nesreče in smrtne nezgode, ki so zadnje čase prava epidemija v tem mestu:

Statistika policijskega departementa kaže, da je med avtomobilskimi ponesrečenci največ onih, ki hodijo peš. V tednu od 25. aprila do 2. maja je bilo 16 oseb ubitih, 252 ranjenih na ulicah in med temi je bilo 170 pasantov. Tu sledi nekaj nasvetov za pasante:

Ne hodi čez ulico ali bulevard naglo in nemarno. Vselej pogledj na obe strani.

Ne prekračaji ceste sredi bloka v downtownu ali v krajih, kjer je vedno velik promet.

Kadar greš izza električne kare, dobro pogledj, če prihaja avto od nasprotne strani.

Kadar greš na karo ali s kare, pazi, da se ustaviš avtomobil, ki gredo mimo. Zakon zahteva, da se morajo ustaviti, toda vsakdo mora zaupati sam sebi.

Kadar prekračaji ulico v downtownu, vselej čakaj na signal in idi s prometom.

Ne idi med avtomobile, ki stoje ob trotuarju, kadar križajo cesto, dokler se ne preprašiš, da je cesta varna.

Pazi dobro ob deževnih ali viharjih dnevih. Dež in veter te morda zaslepi in ravno tako operatorja avta, ki gre proti tebi.

Ne pusti otrokom igrati se na cesti, drkati se ali skakati na vozila.

Ako vidiš avtomobilista, da vozi čez mero, pogledj številko njegove državne licence, zapiši jo in daj policiji. Ogledj si vozite, če je mogoče, da ga boš lahko spoznal.

Nemčija zahteva prost promet v koridorju.

Berlin, 8. maja. — Nemška vlada se je obrnila na zaveznike, naj izposlušajo mednarodno kontrolo železniškega prometa skozi poljski koridor.

PRIVATNI INTERESI NE ODNEHAJO ZLEPA

PRI SPLOŠNEM GLASOVANJU V CHICAGU SO POGORELI.

Zato so pa zdaj toliko bolj delovni v Springfieldu.

Springfield, Ill. — Ljudstvo v Chicagu je dalo krepko brco privatnim interesom in privilegijem pri splošnem glasovanju, ki so mu hoteli obesiti cestno-železniški sistem za visoko ceno na vrat. Pred splošnim glasovanjem so mnogi kapitalisti in finančniki že računili, kako se podraže vrednostni papirji cestno-železniškega sistema, ako bo ljudstvo res tako naivno, da pojde v nastavljeni past. Socialistična stranka in delavske strokovne organizacije so tem finančnikom in kapitalistom prekrizale račune, ker so ljudstvu pojasnjevale pred glasovanjem, kaj se skriva za predlogo.

Ti privatni interesi in privilegiji, ki so zainteresirani v javnih potrebščinah, so zdaj prelozili svoje delovanje v Springfield. Vse svoje moči napenjajo, da bi državna legislatura sprejela zakon, da se sklepajo pogodbe z družbami za javne potrebe brez določenega roka ali termina.

Predloženih je bilo že več predlog, ki so pa seveda še pred tozadevnimi odseki. Te predloge so pred zborničnim in senatnim odsekom.

Veliki dnevniki ne razpravljajo doosti o teh predlogih, ravnaajo se po principu, da je toliko bolj za privatne interese in privilegije, kolikor manj ve ljudstvo o njih.

Delavci in farmerji bodo morali biti na straži, da ne bodo sprejete predloge, ki nimajo za delovno ljudstvo prav nobene koristi.

VOJNI SOD JE OPROSTIL OBTOŽENEGA KAPITANA.

Obtožen je bil zanemarjenja dolžnosti.

Norfolk, Va. — Na mornariškem transportnem parniku "Beaufort" so svoječasno našli 500 kvortov žganja. Prohibicionisti so zagnali strašen krik, kakor da je kapitan D. W. Fuller načelnik tihotapev z opojnimi pijačami. Posledice tega krika so bile, da je kapitan prišel pred vojno sodišče na obtožbo, da je zanemarjal svoje dolžnosti, ker so na parniku našli žganje.

Vojni sod je oprostil kapitana. Kajti jasno je, naj bo kapitan še tako previden, pameten in pozoren, zaradi njega lahko vseeno spravijo na vsak parnik par tisoč kvortov žganja. Ako bi to ne bila resnica, bi lahko odpadle vse preiskave davčnih uradnikov po prepovedanem blagu, kadar ladija dosepe v pristan. Ako bi tudi kapitan bil človek iz železa in jekla, ki bi sam stal na straži nočindan, vseeno bi brez njegove vednosti vtihotapili prepovedano blago na ladijo. Pametnim ljudem gre ta resnica sicer v glavo, le prohibicionisti so tako trde glave, da je ne razumejo.

Silen potres na Pacifiku. Manila, Filipini, 8. maja. — Strahovit potres je v sredo obiskal otok Negros. Mesto Oriental Negros je v razvalinah. V zemlji so se naredile velike razpoke, iz katerih bruha visoko v zrak vroče blato. Gmotna škoda je ogromna, toda o kakki življenjski ne poročil.

Prvi avstrijski poslanik v Washingtonu.

Washington, D. C. — Predsednik Coolidge je v četrtek sprejel Edgarja I. G. Prochnika, prvega poslanika republike Avstrije.

Beli teror na Bolgarskem se nadaljuje

Američan deportiran, ker ni hotel dati seznama delavcev Cankovim krvnikom.

Sofija, 8. maja. Gonja proti komunistom in agrarcem je še vedno v polnem zamahu in aretacije so na dnevnem redu. Uradno poročilo se glasi, da je bilo okrog 3000 oseb aretiranih v vsej Bolgariji; v resnici je število veliko večje. Praske z oboroženimi revolucionarji se pojavljajo vsak dan.

Američan, ki je upravitelj sofijske podružnice Standard Oil Co., je bil aretiran in policijska oblast je odredila, da ima biti deportiran iz Bolgarije v 24 urah, ker ni hotel dati policiji seznama svojih delavcev in garantirati, da ni nobenega komuniste vmes.

Kalov, minister zunanjih zadev, je odpotoval v Beograd, kjer je imel zadnji terek konferenco s jugoslovanskim zunanjim ministrom Ninčičem o situaciji v Bolgariji. Iz Beograda se je odpeljal v Pariz.

Z zborovanja Mednarodne ženske zveze

Protipacifistične demonstracije. Voditeljice zbora so dale sežgati tiakovine, ki priporočajo odpor proti vsaki vojni.

Washington, D. C. — Avditorij, v katerem se vrši sedmo zborovanje Mednarodne ženske zveze, je bil v četrtek poplavljen s tiakovinami — brošurami in letaki — s protivojno propagando. Tiakovine je razdala Ženska mirovna unija iz New Yorka, katere ni veljavana v Mednarodni ženski zvezi. Tiakovine vabujejo zahtevo za popolno razoroženje vseh narodov in označujejo vojno kot postaven umor, ki se mora preprečiti in odpraviti.

Voditeljice zborovanja so brž dale pobrati vse tiakovine in jih sežgati, nato so izjavile, da ne odobravajo pacifistične propagande in ideje miru za vsako ceno.

Zadrega pa še ni bilo konec. V četrtek zvečer so se delegatnje udeležile javnega shoda v Panameriški uniji, na katerem je govorila mrs. Carrie Chapman Catt, znana pacifistinja. Govornica je ostela početi gotovih ameriških ženskih krogov, ki postavljajo ameriško ljudstvo v slabo luč pred gostinjami iz inozemstva. Rekla je, da reakcionarji izrabljajo zborovanje Mednarodne ženske zveze za svoje nečedne namene.

Mrs. Catt je dejala, da mnogi Američani še danes trpe na historiji zadnje vojne. Simptom historije je opozicija napram ligi narodov in sovjetski Rusiji. Ti historiki verujejo, da so vsa mirovna društva v Ameriki financirana iz Moskve in da je vsakdo izdajalec domovine, kdor je za odpravo vojne.

V četrtek so delegatnje poselele Belo hišo, kjer jih je predsednik Coolidge s soprogo prijazno sprejel in jim voščil uspeh.

NEVAREN VGRIZLJEJ MACKE.

Quincy, Ill. — Stekla macka je blizo Griggsvilla ugriznila 8-letnega Gordon Smitha pred dvema tednoma. Pri dečku se je razvila zdaj steklina, kateri najbrž podleže.

Hindenburgova bakljada.

Hanover, Nemčija, 8. maja. — Monarhisti v Hanoverju, Hindenburgovemu domačem mestu, so sinoči priredili Hindenburgu velike demonstracije z bakljado v slovo. Okrog 20.000 oseb je gozdarilo mimo predsednikove vile. Hindenburg je s svojo družino vred stal na balkonu v fraku in s cilindrom na glavi z vojaško pozo. Komunisti so poskušali razbiti demonstracije, toda bilo jih je premalo.

RDEČI PARKELJ PRIHAJA IN ODHAJA

PA SE ŠE NAJDEJO LJUDJE, KI VERJAMEJO VANJE.

Inteligenca gotovih ljudi je res zelo plikava.

Washington, D. C. (F. P.) — Moskva je pobarvala program Mednarodnega ženskega sveta z namenom, da izpodje ameriške institucije; ali Moskva je akovala zaroto, da izpodje Mednarodni ženski svet, s tem pa seveda konservativne institucije, na katerih sloni.

Zdaj si pa izbirajte. Superpatritotje v Washingtonu so odkrili rdečo nevarnost, ki učinkuje kar od dveh strani. Minulo je nekaj dni, odkar so patrijotične žene v Washingtonu obdržale protesten shod, da posvare Belo hišo, državni departament in državljane v splošnem, da so lady Aberdeen in delegatnje ženskih buržoasnih organizacij iz 42 tujemskih dežel strašno nevarne žene. One agitirajo za mednarodnost, ki je skoraj nekaj takega kot socializem in boljševizem. One priporočajo ligo narodov in svetovno sodišče, ki nas zapleteta v evropejske afele in bodeta učila, da trpimo razgovore z radikali, ki so uradniki v tujemskih deželah.

In ko je prišel otvoritveni dan petletnega Mednarodnega ženskega sveta, na katerem so zastopnice, ki zastopajo 39.000.000 žen, je dnevnik "Washington Star" prinesel v prvi koloni in na prvi strani debelo tiakano: "Red Plot To Wreck Women's Council Meeting Charged". Temu naslovu je pa sledila pripovedka, da je neki Milton Fairchild, predsednik Instituta za izobraževanje značaja, obiskal glavni stan in povedal, da komunistična internacionalna namera razkopati konvencijo. Iz njegovega pripovedovanja se je zdelo, da imajo komunistične organizacije svoje zastopnike v glavnem mestu, ki se poslužujejo raznih patrijotičnih organizacij za svoje orodje z namenom, da diskreditirajo namen konvencije.

Hud je bil udarec za patrijotične žene, ko se je izvedelo, da so organizacije, o katerih se je sumilo, da so v službi komunistične internacionalne take organizacije, s katerimi se je družil pokojni Gompers, predsednik ameriške delavske federacije, s njim vred pa oficirji kot na pr. general Fries, ki služi v kemiknem oddelku, Jape Addams itd.

Lady Aberdeen je pojasnjevala, da je 38 vlad dežel, iz katerih prihajajo zastopnice, pridružene ligi narodov in da se to vprašanje ne predloži Ameriki. Tu ni bilo ničesar o radikalnih organizacijah. To je bilo poznati v programu in iz govorov delegatinj.

Kadar Fairchild ne odkriva rdečkarških zarot, ga v javnosti poznajo kot učitelja značajeve z zabojkom pod pazduho, ki izliva spanec s pomočjo pobarvanih luči.

Italijanski senator oštel Mussolinija.

Rim, 8. maja. — Senator Luigi Albertini je včeraj ostro kritiziral Mussolinija, ki je sedel na premijerskem sedežu nekaj korakov od njega z namrdom in obrazom in molčal. Albertini je lastnik lista "Corriere della Sera" v Milanu, ki je najvplivnejši list avstinske opozicije. Kritika se je tikala vladne cenzure. Senator je rekel, da so meščani v Reggio di Calabria pred kratkim dobili pomotoma vest, da je Mussolinijeva vlada padla. Takoj so bile v mestu velike demonstracije. Vse je bilo na nogah, vse je slavilo padec fašizma. O tem dogodku pa ni bilo niti črke v časopisih. Vladni cenzor je zatri poročila. "Zanimam", je končno omenil Mussolini.

Zinovjev odhaja v pokoj?

Razna znamenja kažejo, da je Zinovjev izgubil bitko s Trockijem. — Sovjetski kongres sprejme drastične reforme.

Berlin, 8. maja. — Informacije iz Moskve se glase, da vrnitev Trockija v Moskvo in v vlado pomeni poraz Zinovjeva v notranjih boljševiških krogih. Danes je prišla vest, da je Zinovjev bolan in da pojde na dolge počitnice v Kavkazijo. To znači, da je Zinovjeva frakcija izgubila bitko na konvenciji ruske komunistične stranke, ki je bila včeraj zaključena.

Trockij se udeleži kongresa Unije sovjetskih republik, ki je bil včeraj odprt v Moskvi. Ta kongres bo za Rusijo epohalen. Sprejeti ima mnoge reforme, ki drastično izpremenijo ekonomsko politiko v sovjetskih republikah in potegnje Rusijo v sistem privatnega kapitalizma, ki bo pod kontrolo državnega kapitalizma, oba pa pod kontrolo komunistične diktature. Čudna situacija!

Pričakuje se, da kongres sovjeto izpremeni ustavo in dovoli privatne banke in privatno industrijo, reformira davke, podeli amnestijo izgnanim privatnim trgovcem in podjetnikom ter sprejme še druge načrte, ki radikalno predurajo sovjetski sistem. Načrte je izdelal Džerdžinski, predsednik vrhovnega sveta narodne ekonomije.

Anglija je v skrbah radi revolte v Maroku

Vataja, ki se je razširila na francoski Maroko, morda okuži Egipt, Palestino in Mesopotamijo.

London, 8. maja. — Vataja Rifjancev, ki je brez malega docela uspešna v španskem Maroku in katere se zdaj prireja sosednjega francoskega Maroka, je začela delati težke skrbi Angliji. Vodja vataje Abdel-Krim, ki je zdrobil špansko nadvlado v Rifu, je zapisal na svojo zastavo bojni klic: mohamedanske dežele v severni Afriki morajo biti svobodna republika!

London skrbno opazuje francosko kampanjo proti vatajem. Ako se dvignejo domačini v francoski koloniji s takim ognjem kakor so se dvignili v španski, bodo imeli Francozi vražji posel. Mohamedanski rodovi v Egiptu, Sudanu, Palestini in Mesopotamiji naravno simpatizirajo z Maročani, ki so ene vere. Ni čuda, da se Anglija boji uspeha Maročanov in želi Franciji vso srečo.

Pariz, 8. maja. — Novejša poročila iz Maroka se glase, da dajejo rebelni Rifjanci Francozom več posla kot je bilo pričakovati. Cete generala Colombata so še vedno v boju z rebeli v okoliših Djebl Bibana, kjer so se spopadle z invadorji pred nekaj dnevi. Več francoskih postojank ob meji je obleganih in Francozi nosijo obleganec vodo na letalih. Rifjanci kopijejo strelske jarko in so dobro opremljeni z modernim vojnim materijalom ter seznanjeni z bojnimi metodami.

Vojna v Maroku mogoče izzove notranje komplikacije. Socialistični listi že vprašujejo vlado, kaj vse to pomeni.

Anglija bi rada izpraznila Kolin.

Pariz, 8. maja. — Poroča se, da je Anglija poslala Franciji noto, v kateri predlaga, da se Kolin v Porenju izprazni 16. avgusta t. l.

Desetletnica torpediranja "Lusitanije".

New York. — Dne 7. maja je preteklo 10 let, ko je nemška podmornica torpedirala in potopila parnik "Lusitanijo" v angleških vodah. 1198 potnikov, med temi 124 Američanov, je izgubilo življenje. Predsednik Wilson je poslal Nemčiji ostro protestno noto in potem so se vlekli zapletljaji, ki so končno privedli Združene države v vojno.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada, \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oklepaju n. pr. (April 30-1925) poleg valnega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ALI BODO PREISKAVE IN ODBORI ODPRAVILI ZLOČINE?

Današnja velika mesta so prava gnezda zločinov. Chicago ni v tem oziru nobena izjema. Ako bi dnevnik priobčili vse zločine enega dneva, tedaj bil dnevnik vsak dan lahko napolnjen z vestmi o zločinih. Kjer se izvrši toliko zločinov, se oglasi tudi veliko zdravnikov, ki hočejo mesto očistiti zločincev seveda vsak po svoje.

Nekateri pravijo, da bi dnevnik morali zamolčati vesti o zločinih. Uredniki odgovarjajo tem reformatorjem, ako se zločini vrše, je treba, da ljudstvo izve o njih in se tako posvari, da se število zločinov zvišuje in ne znižuje. Ako bi dnevnik molčali o zločinih, ki se izvršijo v mestu, bi igrali vloge hinavcev, ker bi zunanemu svetu kazali mesto, kot da se v njem ne vrše zločini.

Ti dnevnik priporočajo, da se naj zločini odpravijo s strožjimi kaznimi. Zobja zob, oko za oko, pravijo uredniki in Chicago bo postalo mesto, ki se ga bodo zločinci ogibali kot strupenega gada.

Taka priporočila dokazujejo, da uredniki velikih dnevnikov ravno tako resno razmišljajo, na kakšen način naj se zniža število zločinov, kot ljudje, ki se jeze, ker veliki dnevnik prinašajo obširne vesti o zločinih in hudodelcih. Z drugimi besedami to pomeni, da ne razmišljajo dosti o odpravi zločinov in vzrokih, ki jih povzročajo, ker zgodovina pripoveduje, kolikor strožje so bile kazni, toliko več je bilo zločinov.

Časopisje pa dela javno mnenje. In ker so veliki dnevnik zelo razširjeni, imajo zelo velik vpliv na javnost, ki se bolj zanese na urednike velikih dnevnikov, da zanj mislijo, mesto da bi sama iskala vzroke, ki povzročajo zločine, in jih po dognanju odpravila.

Zato se ne smemo prav nič čuditi, ako se zločini zelo množe, da vsa modrost za odpravo zločinov obstoji v imenovanju komisij za študiranje in odpravo zločinov. V zadnjih dvajsetih letih je bilo imenovanih veliko takih komisij. Sprejemale so zaključke, resolucije in semintje so napravile tudi kakšna priporočila. Ampak vse te resolucije in zaključki niso ustavili niti enega zločina. Ako bi ne bilo tako, bi se število zločinov pričelo krčiti in ne množiti. Sicer je bilo nekaj priporočil dobrih, ampak dokler se ne izpremeni gospodarski sistem, ki je oče zločinov, je težko upati, da se pojrne na boljše.

Element, ki živi v tistih človeških nižinah, ki niso drugega kot dete sedanjega gospodarskega sistema in v katerih se zbirajo zločinci vseh vrst poleg največjih siromakov med siromaki, prav dobro opazuje, kaj se godi v sedanji človeški družbi in na podlagi teh opazovanj dela svoje zaključke.

Velik kup denarja je cilj večine ljudi v današnji človeški družbi, ker velik kup denarja pomeni bogastvo in bogastvo pa zopet moč. Kdor ima veliko denarja je bogat in kdor je bogat je močan in ukazuje drugim v človeški družbi. Ljudje hrepenijo po denarju, po bogastvu, po moči, da bodo ukazovali drugim in pri teh željah se ne ozirajo, kako pridejo do njega. Nekateri obogate z odiranjem drugih ljudi. Ako se to izkoriščanje drugih ljudi izvrši v mejah zakona, se jim ni treba bati kazni. Ampak z izkoriščanjem drugih ljudi se komaj enemu izmed sto tisoč ljudi posreči obogateti, devet in devetdeset tisoč devet sto devet in devetdeset jih pa ostane na dnu. V teh ljudeh pa še niso izumrli upi, da nekega dne obogate. Nekateri skušajo po legalnih potih priti zopet do bogastva, drugi pa krenejo na takozvano nelegalno pot, da si pridobijo premoženja. In med njimi so taki, ki niso prav nič izbirčni v sredstvih pri pridobivanju bogastva. Tu je na pr. bankir, ki z denarjem, ki so mu ga drugi izročili v varstvo, prvi od ene do druge vrtoglave špekulacije, dokler ne pride polom in ne opehari tisoče pridnih ljudi, ki ne stremijo po bogastvu, za njih trdo zasluženi denar. Tu so razni sleparji, ki z vsakovrstnimi mamili pripravljajo ljudi, da jim izroče denar za vratolomne špekulacije. Mogoče se enemu takemu sleparju posreči izmotati iz zanke in da postane bogat, ne da bi mu bilo treba obleči jetniškega jopiča. Drugi pa pridejo pred sodišče in so kaznovani. Ampak kazni za sleparske bankirje in denarne mešetarje so mile, ako se primerjajo z kaznimi za druge zločine kot tatvino in rop, dasiravno sleparski ban-

kir in denarni mešetar ravno tako pripravita svojo žrtv ob njen imetek kot tat in ropar.

Ako bi ne imeli kapitalističnega gospodarskega sistema, bi te vrste zločini prav zanesljivo odpadli in število zločinov, bi se gotovo znižalo.

Vzroki za zločine so v gospodarskem sistemu samem. In kdor misli resno na odpravo zločinov, ne priporoča komisij, ampak zagovarja, da se sedanji gnili in trli gospodarski sistem nadomesti z boljšim gospodarskim sistemom, v katerem bodo vsaj zločini zoper lastnino nekaj nemogočega.

SLIKE IZ NASELJIN

Chicago, Ill. — Narava človeka zveneli. Prvi majnik, ko traja, drevesa in cvetlice spušča svoje liste in cvetje, poživiti tudi potrto dušo. A narava ne dopušča vsem živeti, ni naklonjena, da bi slehernemu pustila dosti kar naravno starost.

Prvega maja je minilo leto dni, kar nam je za vedno zaspala ljuba hči in sestra, dobra članica društva Francisco Ferrer. V najlepših letih je umrla. Edenin dvajset let! Se vedno jo pogrešamo in se spominjamo ob obletnici na prvega maja. — John Brehernak.

West Park, Cleveland, O. — V tukajšnjem mestu še vedno vlada delavska kriza, skoravno so nam ob času volitev pripovedovali, da bodo zasijali slati časi v slučaju izvolitve sedanjega predsednika. Kdor je verjel starim bajkam, naj se prepriča sedaj, jaz jim že nisem. Vedel sem, in prepričan je lahko vsakdo, da predsedniki ne ustvarjajo boljših časov in ne poverčajo delavske depresije, temveč tamu je kriv današnji kapitalistični sistem. In dokler se ta gnili sistem ne poruši, ni treba delavstvu pričakovati boljših časov. Ravno ko to pišem, čitam žalostno vest v Cleveland News, kako so danes dobili od gladi umirajočega človeka, starega kakih 55 let na starem Superior mostu. Moč, kakor je konstatiral mirniški oglednik v mestni bolnici, je bil že več dni brez griljaja v ustih, in prišel je nekje iz Michigana za delom. Prave podrobnosti pa še niso navedene. Vsekakor pa lahko vsak sprevidi, kakšen je današnji kapitalistični sistem. Moč je mogoče od svojih mladih dni garal in garal ter pomagal kopiti tisočake, dokler ga niso začeli zapuščati telesne moči, ter zaradi tega je bil lahko odedeljen in primoran se podati drugam za delom. Ampak v tukajšnjem kakor mislim tudi v drugih ostalih industrijskih mestih, ne marajo ljudi, kadar prekoračijo 45. leto, za vposlitev, izvenšali kakoga čuvaja ali pometalca. In tako se je mogoče zgodilo z omenjenim, vsaj vsa znamenja tako kažejo. Bil je v razdrapani obleki, brez vsakega centa v žepu. Seveda kapitalistični časopisje bo komentiralo, da je bil lenuh itd. In ne samo kapitalistično, tudi kak slovenski urednik bo pripomnil, kakšno dobro te uživa ameriško delavstvo, med tem ko lahko mi pripomnimo, da umira gladi, kot izgnane živali. Ako hočemo biti pravišni, moramo prisnati, da je resnica.

Poročati moram tudi, da je znano rodbino Blajak obiskala nezaželjena bolezen, da se je mermal mlajši sin Viktor podvrnil dvakratni operaciji na slepcu. Upam, da mu gre na bolje, in želim, da se povrne kmalu zdrav in vesel med svojo rodbino. Mladi Viki je član mladinskega oddelka dr. "Delavec" št. 257 S. N. P. J., kakor tudi ostala rodbina. Priporočam članom dr. "Delavec", da ga obiščejo v bolnišnici, ako čas dopušča. Nahaja se v Lutheran Hospital na Franklin ave., soba št. 101.

Pozdrav članstvu S. N. P. J. — Poročevalec.

Robinson, Pa. — Kruta smrt nam je izrgala ljubo mater Uršulo Novak. Pokojnica je bila stara 55 let. Umrla je dne 14. aprila 1925 po štiriletni bolezni. Pogreb se je vršil 17. aprila v Merrwell, Johnstown, Pa. Pokojnica je bila doma s Stajerskega. Bila je članica društva Jelčić št. 440 S. N. P. J.

Najlepše se zahvalimo članom in prijateljem, Franku Kusu in ženi, Tonetu Oreku in ženi, ki so nam bili v tolažbo ob mrtvaškem odru. Hvala vsem za udeležbo pogreba. Draga pokojnica ostane vedno v naših arhivih nepozabljena. Naj ji bo lahka ameriška zemlja. Žalujoci ostali otro-

ci: Karol, Louis in Lina Novak, Mary Tomažin in njen soprog Tom.

Scotch Run, W. Va. — Nimam dobrega pisati kakor slabega ne. Slabega zato nimam, ker so nam dobri premogarski baroni — dali državno policijo, pri čemur zvesto sodelujejo šerifi. Ti nas varujejo pred banditi. Poleg tega so nam dobri gospodje postavili žarkomete, ki nas osvetlujejo, da bi nas, kolikor nas je članov U. M. W. koga ne napadli. Ampak tičkom, ki nosijo svezde na prsih, se ni zanesli. Oni so tudi pod kontrolo kapitalistov in še podrepalke jih imenujejo.

Tako se nam godi zemeljskim črvičkom, ki garamo vse življenje zanje. Kam prihajamo? Se pred nekaj leti so rekli, da je tu "fri kontra", kar pa moramo danes reči, da je pri nas debela laž. Ali imamo delavci kaj svobode? Čisto nič. Se vodo nam bodo zaprli če bo šlo tako naprej. Ravno sedaj izgleda, da bodo za nami vpričo tako gonjo, da se tistega ne bomo imeli več, do česar so bili delavci vedno upravičeni.

Gospod Kulčič pa konjička jaha, hahaha!

Prosim delavce po vsej Ameriki, posebno pa rudarje okoli Pittsburgha, Pa., da se ne daste zapeljati na limanice. Podjetniki imajo tam svoje agenture, odkoder odpremljajo ljudi sem, da bi nam tu kradli naš kruh, poleg tega pa še zase povzročali slabe razmere v bodočnosti. Stojte proč od Scotch Runa, W. Va.! Tu stankamo. Ako vas kdo vpraša, če hočete iti sem delat, samo v odgovor zastavite vprašanje, kakšno delo je in če je unijsko. Ker tisti tički kaj radi povedo narobe, samo da dobe dolar za vsakega, ko ga pošljejo sem, bodite oprezní. Ko pridejo žrtve na mesto, jih še čakajo takozvani "yellow dogs" a puškarni. La pomislite, kak bi bili vaši občutki, če bi šli delat v senci orožja kompanijskih pretepačev, medtem ko družine svednih delavcev, ki stankajo, trpe doma pomanjkanje.

Držite se proč od tega kraja. Ne podajajte se v okraj Monongalia.

Pozdrav rudarjem okoli Morgantowna, W. Va., kakor vsem drugim svednim delavcem! — T. I.

Smithdale, Pa. — Že 30. aprila sem pisal dopis o delavskih razmerah, iz katerega je bilo razvidno, da so le slabe. Zdaj pa imam nekaj drugega poročati.

V reki Youghiogheny so našli truplo, katerega je bilo že deset dni v vodi. Dognali so, da je bil utopljenec Hrvat v starosti od 35 do 40 let, z imenom Tony Kovalevič. Prišel je pogrebniš iz Newtona, Pa., in odpeljal truplo. Potem ne vem, kje so ga pokopali in kdaj. Pokojnik ni pripadal nobenemu društvu. To je že slaba vest, ko se kaj takega zgodi. Ljudje tudi prvo vprašajo, če je mrtvec pripadal k organizaciji.

Pokojni Tony Kovalevič je bil samec. Izgubil je delo meseca februarja, ko je Pittsburgh Coal družba zaprla svoj rudnik št. 5. Dela ni mogel dobiti nikjer. Pokojnik ne more povedati, drugi pa tudi ne dognati, kdo je kriv smrti.

Rojakom naj bo to svarilo, da vsak stopi v podporno organizacijo, dokler je pri trdnem zdravju. Malo je naših naselbin, da bi ne imele društva ali več, ki pripadajo k Slovenski narodni podporni jednoti, katere nas ima še veliko pod okriljem, a še ima prostora za dobrega delavca, dokler je sposoben.

Priloženo tudi pošiljam pismo od Pittsburghske premogovne družbe, ki ga je poslala vsakemu svojemu rudarju. Iz pisma se vidi, kako nesramno se znajo izgovarjati podjetniki samo da bi speljali delavce proč od organizacije, da bi jim delali polovico zastoj. Prevod se glasi:

"Dragi gospod: (1)

V začetku aprila sem pisal vsakemu službencu pittsburske premogovne družbe o poskusih družbe, da bi spremenila razmere, katere bi omogočile nadaljevanje obrata v naših rudnikih. Kompanija še vedno čuti, da medna lestevica iz leta 1917 bi mnogo pripomogla k obratovanju rudnikov, in da bi ljudje zaslužili več denarja.

Pozneje je nastala potreba pisati vam, da rudniki ne morejo več nadaljevati s produciranjem premoga, ker bi ga ne bilo mogoče prodati niti za približno toliko, kolikor stane nas, ker je na trgu premog z juga. Raditega se od tedaj zapirajo rudniki drug za drugim in še več bo zaprtih. Razmere se slabšajo z vsakim dnem.

Fairmont Field družba, velik konkurent, je pronašla na 1. aprila, da ne more več plačevati po mezni lestevici, ki je bila sprejeta v Jacksonvillu in se je poslužila lestevice iz leta 1917. Od takrat postavlja vsaki dan več premoga na trg. Dolgi vlaki njih premoga se prevažajo mimo valih vrat na naš trg. V istem času se naši plačilni dnevi krčijo, naši možje, ki so bili z nami leta, so brez dela, ali pa spuščajo svoja družina ter gredo za delom po južnih rudnikih.

Neki miš od rudnika Gallatin mi je pisal, da smo na pravi poti, ampak vprašal me je, naj pristrižem prvo svojo lastno mezo. Ni podpisal svojega imena. Povedati mi želim, da dolgo prejet ki je on pisal, so uradniki in službenci v pittsburskem uradu odločili, da sprejmejo znižanje meze; vsak ekonomičen poselek je bil storjen in celo najemnina za naš urad znižana.

Mnogi izmed rudarjev ste delničarji naše kompanije in vi ste kot uslužbenci ste družabniki v businessu. Zato želim, da mi pišete, kaj resnično in trenno mislite. Ne bajte se podpisati svojih imen, kaj vaša pisma bodo prišla direktno name in jas jih bom čval zaupno.

Vaš zvesti D. M. Dodson, podpredsednik."

Pismo je svito dovolj, da bi z njim lahko speljali delavce, katerim se ni nič znana pretkanost podjetnikov. Ampak nam je precej dobro znana, zato nas na ta način ne bodo speljali. — T. S.

Farrell, Pa. — Delničarji Slovenskega doma so na redni seji dne 5. t. m. soglasno sklenili, da pričnemo s delom novega doma takoj. Družba doma bo povišala še nekaj kapitala in prodala še nekaj delnic. Rojaki, ki še nimate delnic, jih podpisite takoj.

Rojaki so v splošnem zadovoljni, da se enkrat uredijo ideje. Bela vrana se pa seveda dobi povedo. Vsa je kupil delnico in tudi Janezek jo je za "Edinost". Plačal je tudi več maš, zato pa je rabil denarja, ker gospod župnik niso tako "cheap". On potrebuje denarja posebno letos, ko gre v Rim po vesoljno odvezo za kosmate "ovčice".

Imamo torej tudi takega, ki mu je več za Kazimirjevo Edinost kakor za lep razvoj in napredek naselbine, v kateri živi. Naj se le obrise pod nosom za vso to, ki je je dal gospodu; nikdar več ne bo videl. Pri Kazimirju ni sreče in blagoslova božjega, če je že toliko zabunkal, bo menda ja tudi sedanje delnice.

Rojake v Farrellu pozivjam na skupno delo. Bratje iz Besemerja, Girarda, Warrena in Sharona so nam priskočili na pomoč, za kar jim gre iskrena hvala. Naprej torej za skupno delo. Naj se uredi naša želja. Seje delničarjev se vrše kakor običajno. — Frank Kramar.

North Chicago, Ill. — Društva, katere so prispevala skladu za slepce v starem kraju, so sledeča: Slovensko samostojno društvo \$25, Slovenska narodna čitalnica \$15, žensko društvo "Moška enakopravnost" S. N. P. J. \$10, slovensko narodno društvo "Sloga" \$15, socialistični klub št. 45 \$10, slovenski lovski in ribiški klub \$5, društvo sv. Roka \$5. Skupaj je bila nabrana vsota \$85 ter poslana Glasbeni matiči v Ljubljani, ki ga dovedo vodi.

Za pokritje stroškov se obrnite na: Frank Setina, tajnik Slovenske narodne čitalnice, 1034 Lenox ave., North Chicago, Ill.

ŽARKOMET

"Naravni zakon privatne lastnine".

Zagovorniki kapitalizma venomer poudarjajo, da je privatna lastnina zakon nature, ki se ne da odpraviti. Zakon se ni. Recimo, da je instinkt (nagon). Ampak tudi instinkti so podvrženi razvoju.

Enkrat je bil kanibalizem (ljudodržje) močan instinkt, torej "naravni zakon". Naši slovenski predniki so imeli zadrženo lastnino. Lastnina sužnjav je bila nekoč splošna. Grški mislec Platon je dejal, da brez sužnjav ni civilizacije. Sužnji so torej bili nekaj "naravnega".

Danes je mežna sužnost taka "naravnost". Brez te, kajne, ni civilizacije! Brez privatne lastnine ni civilizacije!

In v bodočnosti, ko bodo sredstva za proizvodnjo življenjskih dobrin kolektivna last ljudstva, bo to zopet nekaj "naravnega". Nov instinkt bo — in civilizacija bo veliko boljša kot je danes.

Katero število je pravo?

Čenjen K. T. B. Posveti še malo v našo, od prahu in dima zakajeno naselbino, da vidimo tistih 275 novih članov. Naš Anja je poslal telegram na glavno poveljstvo s številko 275. Neki član je pa omenil 80 in drugi 85. — Te pozdravlja Puterhov, Pueblo, Colo.

Seja italijanskega kabineta.

Rim, 8. maja. — Danes je bila seja kabineta. Navzoči so bili sledeči ministri: Mussolini, predsednik; Mussolini, zunanji minister; Mussolini, notranji minister; Mussolini, vojni minister; Mussolini, mornarični minister; Mussolini, aviačni minister; Mussolini, šolski minister; Mussolini, justični minister; Mussolini, minister bodala.

Vsi sklepi so bili sprejeti enoglasno in enodušno.

Rdeči Collinwood.

Čenjen Žarkomet! "Rdeči Collinwood!" je bilo tiskano v nazadnjakem listu. Nazadnjaki n vprašujejo, zakaj je toliko nazadnjih društev v Collinwoodu, dočim je Newburg še precej črn. Vedite, nazadnjaki, da je Collinwood mlada naselbina, medtem ko stara društva v Newburgu datirajo iz starih časov splošne teme. Kar je mladega, je z nami. Vse nove naselbine imajo društva S. N. P. J. — Nekdo iz rdečega Collinwooda.

Rdeči Jurček.

Brača Pašič in Aleksander sta dala prince Jurčka internirati radi rdeče sarote. Juro je namreč kupil kranjski pipec.

Mirna je nekje običajna.

Napovedane majske revolucije v Chicagu ni bilo.

Kazimirjevega dnevnika tudi ni od nikoder.

Dogodek št. 87.

Bilo je v januarju 1892. Potoval sem peš proti Firenci v Italijo. Kot popotnik brez denarja sem iskal prenočišča, kjer me je zadržala noč. Tistega dne ni bilo dolgo videti nobene strehe. Kar zagledam majhno cerkev s pokopališčem v senci kostanjev. V bližini je bila hiša. Tam potrkam in vprašam za prenočišče. Gospodar mi je rekel, da nima prostora, dal pa mi je kos sira, polente in veliko čašo vina za večerjo. Nazadnje mi je dal še rjuho s dovoljenjem, da lahko prespim v llatju ob zidu pokopališča. Tja se spravim in hitro zaspiam. Kar me zbudi ploha. Vrata mrtvašnice so bila odprta. Pograbilim rjuho in naročaj listja ter si posteljem v mrtvašnici, kjer sem dobro spal. Solnce je že bilo visoko, ko vstanem. Brž vržem rjuho čez glavo in stopim iz mrtvašnice. Zaslišim krik. Pogledam in vidim onega Laha, ki je drvil preko grobov v hišo. Moč me je iskal in ko sem v tistem hipu stopil iz mrtvašnice, je rekel mišlil, da ima duha pred seboj. Ko sem se blizal hiši, so hoteli vsi pobegniti, samo neka starka je ostala, ta pa je kropila begnato vodo proti meni. Seje ko sem jim dopovedal, kdo sem in ko so me potipali, da sem res živ človek, so se umirili in dali so mi polente, mleka, vina in pet lir. Te smešne zgodbe ne pozabim nikdar. — Anton Potokar, Bryant, Okla.

E. T. B.

RAZNE VESTI

STANDARD OIL DRUŽBA IZZIVA.

Najemati je prišla zamorske delavce po nizkih cenah.

Eldorado, Ark. — Standard Oil družba prav dobro ve, da je treba prav malo netiva in zamorskih belopoltnih delavcev se upadejo med sabo, mesto da se združijo proti podjetnikom, ki jih iskorišča v svoje interese. Standard Oil družba poklada kakšnih osem milj od tukaj oljovod, ki bo dolg približno sto milj. Kompanija je najela 88 zamorskih delavcev. Ti delavci delajo poceni in so potrpežljivi, doblje so nezavedni in ne razumejo, da jim je delavska organizacija izboljšala razmere.

To početje oljne družbe je seveda razkazalo belopoltnih delavcev. Odkorakali so proti zamorskemu taborišču, da pregovore zamorce, da ne delajo za nizko mezo.

Komaj se je to zgodilo, je pa bila razposlana brzobjavka na vse kraje, da so izbruhili plemenski boji med zamorskimi in belopoltnimi delavci.

Ako pride res do plemenskih bojov, tedaj so bili povzročeni na umeten način. Kajti če pride do takih bojov, bo družba dobila pomoč oblastvenih organov in zamorci bodo delali pod njih zaščito za nizko mezo. Zamorski delavci bodo pa črtili belopoltnih delavcev, mesto da se sprijaznijo z njimi. Naobratno pa tudi belopoltni delavci ne bodo govorili v izbranih besedah o zamorskih delavcih. V njih bodo videli stavkovce, ki s svojim delom škodujejo delavskemu razredu.

TUDI TO SREDSTVO NE BO POMAGALO.

Dodaj se še ni izkazalo učinkovito v drugih deželah.

New York, N. Y. — Propaganda, ki so jo razvili prohibicionisti proti tihotapcem, ki s morja vtihtapljajo opojne pijače, doblja vsaki dan nove lice, da ostraši tihotapce. Najnovejšje je, da, da prohibicionisti pravijo, da so odkrili zakon iz leta 1922 v tarifnem zakonu, ki prizna, da dobe tisti, ki pomagajo, da so kršitelji Volsteadove postavbe prijati in kaznovani, pet in dvajset odstotkov od denarne globe. Prav smešno se zdi ali čita, da so zakon šele zdaj odkrili, ki je bil sprejet že leta 1922.

Ljudje, ki ga trezno gledajo na položaj, ki ga je ustvarila Volsteadova postava, menijo, da v mnogih tujezemskih deželah postojajo postavbe, da tisti dobe gotov delež od kazni, ki ovadijo tihotapce. Ampak do danes se ne more še nobena dežela pohvaliti, da so v nji izumrli tihotapci. Zato ni tudi pričakovati velikega uspeha od tega zakona. Ta zakon bi bil lahko že dozdaj pokazal svoje učinke, saj ni bil sprejet in uveljavljen šele včeraj, ampak je veljaven od leta 1922.

STAVKA PLESKARJEV SE NADALJUJE.

Kompromisa ni na vidiku.

Washington, D. C. — Do sedaj še ni izgleda, da pride med podjetniki in pleskarskimi delavci, sobnimi slikarji in tapetniki do kompromisa. Stavka traja peti teden in je prišla, ker so podjetniki ošabno odklonili povišanje meze. Pet sto članov unije je že na delu in na stavki jih je ostalo še tri sto. Tisti, ki delajo v Washingtonu in sicer po novi lestvici, ali pa zunaj Washingtona.

Konferenca glede kompromisa je poneorečila preje, preden je prišla. Kajti nobena stranka ni za las odstopila od svojega prvotnega stališča.

Finančniki in bankirji, ki podpirajo trgovlavo podjetnike, nasprotno novi mezdni lestvici, obljubujejo, da naberejo velik izreden sklad, iz katerega bodo nadomestili izgube podjetnikom. Tako govorjenje je bilo slikati se pred stavko. In če bi ne bilo finančnikov in bankirjev, ki skušajo podjetnike, bi se podjetniki že zdavnaj podali in pristali na delavske zahteve.

Agitirajte za "Prosveto"

Upton Sinclair in njegov "Mamonart"

Piše Michael Gold, FP.

Upton Sinclair zavzema čudno mesto v sodobni literaturi. Amerika ga odklanja. Evropa ga ljubi. Na primer v Rusiji je on danes najpopularnejši avtor; tam se prodajajo njegove knjige v milijonih iztisih. Ravno tako priljubljen je v Nemčiji in malo manj v Angliji, Franciji in ostalih deželah Evrope. Večina njegovih spisov je prevedena v osemdeset jezikov in čita jih Azija. Samo v Ameriki je najmanj poznan! Ameriški mladi intelektuali — modri mali menekeniti! — kupujejo Sinclairjeva dela le takrat, kadar jih hočejo kritizirati. Ogronna večina čitačevega občinstva, ki se nasečuje s filmsko gnojnico in Harold Bell Wrightovi pomijami, ne čita Sinclairja. V svoji domovini je on brez priznanja.

Zakaj? Zato, ker Upton Sinclair je neomahljiv šampion delavske stvari v Ameriki. Noben drugi ameriški pisatelj, ki je količkar vreden, ni bil tako zvest svojim načelom celo življenje svojega pisateljevanja kakor je Upton Sinclair. Seveda ima Sinclair človeške zmote in napake; njegovi spisi poskakujejo od ekstreme tragike do ekstreme sentimentalnosti, od Zole do Y. M. C. A. (Young Men's Christian Association) — ampak v njegovi persistenci, njegovi železni vztrajnosti je nekaj titanskega. Amerika do danes še ni rodila avtorja, ki se bi bil tako jekleno držal svojega pravca kakor se on drži v knjigi za knjigo velikega principa svobode za ameriškega meznega delavca. V tem oziru je Sinclair ženij.

Najnovejša Sinclairjeva knjiga je "Mamonart". V tem delu je Sinclair razkril ekonomske temelje umetnosti v vseh njenih vejah kakor je prej storil na polju vere, jurnalizma in šolske izobrazbe. Pokazal je, kako so bili umetniki — pesniki, dramatik, novelisti, kiparji, slikarji, skladatelji itd. — v vseh dobah ravno tako v službi vladajočega razreda kakor so bili duhovniki in državniki. Peli, dramatisirali in upodabljali so evangelij svojih gospodarjev. Sinclair je šel 100.000 let nazaj v kameno dobo in fotografiral prvega slikarja, ki je v tleh naredil s nerodnimi črtami obris bizana in posvetil ta obris poglavarju tolpe. Potem je začel pri Homerju in nadaljeval skozi ves stari, srednji, novi vek do današnjega časa. Vse bogove klasične in moderne umetnosti je vrge na rešet. In rezultat? Propaganda! Umetnost zaradi gole umetnosti je prazna fraza. Umetnosti zaradi umetnosti ni! Umetnost — kakor vera, šola, jurnalizem — je od vsega začetka propaganda za to ali ono stvar. Umetnik je vedno vedoma ali nevedoma, namenoma ali nehot, služil nekemu; večinoma je služil tistemu, ki ga je najbolj ugodnosti življenja. Današnji nagradil, ki mu je dal najboljše ugodnosti življenja. Današnji je služil kapitalu ali delu. Srednje poti ni. Kdor eika na srednjo, je hinavec, ki zoblje iz rok kapitala pa se boji povedati. To je jedro "Mamonarta".

Kritiki so kajpada skočili na Sinclairja in začeli mahati po njem, ker je razgalil odurno dejstvo, da umetniki tudi jedo in da se morajo prikupiti onim, ki jim dajejo kruh. Profesionalni literat nerad sliši o žledocu. Zelo eden — eh, to je grda materialna reč! On hoče veljati kot nekak mističen duhoven, ki služi večnemu oltarju Umetnosti. Sve-ta umetnost je nad ekonomskimi razmerami — ti poreče. V isti sapi pa rad razpravlja o honorarjih, pisateljskih nagradah — kakor vsak mali trgovec. Sinclair je potegnil kozo s teh samolajnih svečenikov Umetnosti in zvanih svečenikov Umetnosti in njih pokazal v nagoti take, kakršni so — ljudje so, ki delajo naj-ljubejše, da živijo, da imajo udobno in eksistenco. Ni čuda, da so zdaj jezni.

Sinclair ni učitelj. To je njegova napaka. On je prej, kakor pravijo, "muck-raker". Mladi kritik, kot je V. F. Galverton iz Baltimora, je v stanu ustvariti boljše ekonomsko interpretacijo literature. Ampak Sinclair piše literature. Ampak Sinclair piše za maso, za navadne delavce, ne za učitelje. Zato je njegova knjiga "Mamonart" spisan z vso ostrostjo, svestostjo in dramo ve-ostrostjo, svestostjo in dramo ve-

stil teče in se iskri kakor reka. Zato je knjiga zanimiva. "Mamonart" je propaganda za proletarsko kulturo. Avtor to po-ve naravnost — takoj v začetku. Vsa njegova dela so propaganda za socialistično idejo. Poleg tega pa je "Mamonart" najboljša zbirka literature vsega sveta in vseh dob, kar je bilo do sedaj napisanih. Če bi bil to zbirko pri-redil kak liberalac srednjega sta-nu kot je Henrik Van Loon, bi bili kritiki — ki so tudi liberalci srednjega stanu — razlili galone črnila v hvaljenju tega dela. To-da Upton Sinclair je "porednež" v ameriški literaturi, in zato bo imel "Mamonart" največ čitate-ljev med "poredneži" delavskega razreda v Ameriki. In prav je, da delavci čitajo to knjigo! V njej je bogastvo informacij, za-bave in resnih idej, ki se ne da preplačati. Knjiga mora biti v hiši slehernega delavca. Sinclair-jev "Mamonart" je kaziplot, je ključ do literature vsega sveta.

Ameriška zgodovina v maja

I.

1. maja 1898 — Morska bitka pri Manili. — Ko so se proti koncu devetnajstega stoletja Ku-banci upli španski nadvladi, so Združene države posege vmes in napovedale vojno Španci dne 18. aprila 1898. Azijsko brod-voje Združenih držav je bilo te-da zasidrano v Hong-Kongu na Kitajskem pod poveljstvom komodorja George Dewey in se je tihoma pripravilo za vojno. De-wey je odplul s svojim brod-vojem, preplul Kitajsko morje in po vojni 600 milj došel ob "st-je Manila zaliva, kjer je bilo zasidrano špansko azijsko brod-voje. Dne 30. aprila je ameriško brodvoje vstopilo v ošino — Ba-ca Grande —, ki spaja Manila zaliv z oceanom. Ob solnčni za-tonu je začela vojna po okliči. Španci so bili utrdili stoke sredi ošine in poskus forcirati ošino je bilo predržno podjetje. Dewey je bil prišel skoraj do konca ošine, ko so Španci zapazili ameriško brodvoje. Začeli so streljati, ali brez uspeha, kajti ob polnoči je bilo ameriško brodvoje že na varnem v zalivu. Drugo jutro ob 5.15 je Dewey dal povelje povelj-niku glavnih ladij, da začne stro-ljanje, in bitka se je pričela. Španci so imeli 8 vojnihi ladij, ne-tako mogočnih, kot je bila šestor-ica ameriških ali poleg njih so imeli mogočne kopne baterije. Po dveh urah bitke so tri špan-ske ladije začele goreti. Dewey je ob 7.35 zjutraj dal povelje, da se streljanje prekine, in dal si-gnal za zajutrek. Španski gene-ralni governer se je tedaj hudo zmotil. Misli je, da je Deweyjo-vo povelje za zajutrek pomenja-lo umikanje, kajti kdo je še ke-daj slikal, da bi zmagovito bro-dvoje prekinilo bitko radi zaju-trka. Poslal je zato takoj brzo-javko v Madrid, v kateri je na-znanjal, da je špansko brodvoje prisililo ameriško na umik. Ali, kmalu po 11. uri zjutraj je De-wey dal povelje za nadaljevanje bitke. Španci so se dobro držali, ali tekotom poldruge ure se je ena španska ladija za drugo pogre-snila oziroma nasukala na kopno. Ob 12.30 so Španci razobesili be-lo zastavo; njihovo brodvoje je bilo popolnoma vničeno. Ameri-kanci so imeli le šestorico ranje-nih.

Druga nedelja v maju. — Ma-terin dan. — Dne 9. maja 1914 je predsednik Wilson izdal pro-glas, s katerim je povabil, naj javna poslopja in privatne hiše v drugo nedeljo maja razobesi-jo zastave "kot javni izraz ljubezni in spoštovanja za matere naše dežele". To je bila prva proslava materinega dne in od tedaj se je Mothers' Day praznoval vsako leto. Tega dne ljudje navadno no-sijo rdeče klinčke, ako mati ži-vi, in bele, ako je umrla. Otroci tudi obdarujejo matere s temi cveticami.

Dne 10. maja 1775. — Osvoji-tev Ticonderoge. — Nedaleč od jezera Champlain in George se nahaja vas Ticonderoga. L. 1775 so Francozi tu zgradili trdnjavo, ki je kasneje prešla v roke An-gležev. Začetkom revolucionar-nej vojne je vsa pokrajina okolo tega jezera postala bojno torišče. Dne 10. maja 1775 je mala tolpa revolucionarjev pod povelj-stvom Ethan Allena presenet-la angleško posadko in zahteva-la, naj se poda. Ko je angleški poveljnik vprašal, v čigavem i-

menu se zahteva, da se on poda, je Allen odgovoril: "V imenu velikega Jehove in kontinental-nega kongresa". Kontinentalni kongres — prvi ameriški parla-ment — tedaj še sploh ni obta-jal, ali, ko se je sestel, je spre-jel ime, ki je za Allen anticipi-ral. Fort Ticonderoga je prešel v roke Amerikancev.

15. maja 1918. — Prva redna zračna poštna zveza. — Prva poštna zveza na svetu potom zrakoplovov je bila tega dne otv-rjena med New Yorkom in Washingtonom. Prva zračna po-šta je vporabila 3 ure in 20 mi-nut, vatevsi postoj 6 minut v Philadelphiji. Poštna pristojbi-na je znašala 24 centov za pismo.

21. maja 1902. — Ustanovitev prve kubanske vlade. — Tega dne se je ameriška vojska in prava umaknila iz Kube in pre-dala otok v roke novoizvoljene vlade kubanske republike.

24. maja 1819. — Plovba prvega parnika preko oceana. — Tega dne je parnik "Savannah" odplul iz Savannah, Georgia, v Liverpool. Bilo je to prvič, kar je parnik preplul atlantski ocean. Vožnja je trajala 22 dni. Parnik je bil mala ladija 350 ton in nje-gov parni stroj je imel 90 konj-skih sil.

25. maja 1803. — Rojstni dan Ralph Waldo Emersona, ameri-škega pesnika in misleca. Rodil se je v Bostonu, Masa. Ob smrti očeta je bila njegova vzgoja v rokah matere, visoko nadarjene ženske, in očetove sestre, mias Mary M. Emerson, katere se ob-toječi spisi so baje jako alični nekakovim. Emerson je pohajal latinsko šolo v Bostonu in kasne-je Harvard univerzo. Po dovrše-nih študijah je podučeval v šoli starejšega mo brata in l. 1823 je začel bogoslovne študije. L. 1836 je izdal prvo in morda naj-važnejše svoje delo "O naravi". Nekateri enakomisleci prijatelji so se redovito ahajali v Emersonovi hiši in so kmalu postali znani pod imenom "transcenden-talne šole". L. 1844 je bila obelo-dajena prva serija Emersono-vih esejev in l. 1844 je aldbila druga. Istega leta je on bil so-ustanovitelj revije "The Dial", glasila newenglandskih transcen-dentalistov. Objavil je v tej re-viji več kot 40 spisov v prozi in stihu. Kasneje je Emerson po-stal urednik te revije in jo vo-dil, dokler ni prenehaja izhajati. L. 1847 je vdrugič obhajal An-gleško in posledica tega potova-nja je bila knjiga "Angleške po-teze". L. 1860 je izšla knjiga "Conduct of Life", serija študij o kulturi, vedenju, ali itd., ka-tera dela so za več kot generaci-jo bila merodajna za Emersono-vo učenje. Ob koncu civilne voj-ne je izdal svoj "Mayday" in druga dela. Umrl je 27. aprila 1882.

Emersonovo vodilno načelo je njegov odločni individualizem. Karkoli ovira popolni razvoj po-sameznika, treba po Emersono-vm nasranju smatrati za zlo. Kakor pesnik ni Emerson imel mnogo misla za metrično har-monijo, ali nekatere njegove pe-smi, kot na pr. "Rhodora" ali "Days", so popolne. Radi zmisel-ne vsebine svojih pesni on za-vzema odlično stališče med ame-riškimi pesniki. — F. L. I. S.

Demagog nekdanj in danes

Da so bili demagoški politiku-ni pred 2349 leti prav taki, ka-krni so danes, lahko čitamo v Aristofanovski komediji "Vite-zi". Tam je košar "Paflagonec" (Kleon) opisan takole:

Zavraten je in denuncianten kot nihče, klečeplazec pred gos-podarjem, ki se mu dobrika in ga slepari z mehкими čenčarija-mi, kakor: "Nadproje, kaj si, le papcaj! In papcaj! Ali si še la-čen?" In kar smo pripravili mi, ugrabi in mu prinese. Nedavno sem imel kolino, a me je prehi-tel in mu prinesel v diru, kar sem zaklal jaz sam in kar mi je ukradel. Nas pa podi stran; ni-komur ne pusti, da bi postregel gospodarju, nego nas odganja z jermenom, starcu pa sam poje marnje, ki jih rad poslušaj. In kadar ga vidi, kako posluškuje z neumnim pogledom, začne kovati spletke in opravlja in obrekuje lažnivo vso hišo. Zato smo potem tepeni. Vsaokogar hruli, ga stru-ki z grožnjami in izsiljuje davo-ve čes: "Ali ste videli, kako je bil Hilar izbižen le na mojo be-sedo? Ako se ne uklonite, vas dam zbiti do mrtvega!" — In mi plačujemo, kar zahteva, saj i-mamo vedno polne hlače...

Slovenska Narodna
Chicago, Ill. & South
1924

Podporne Jedinice
Chicago, Ill. & South
1924

GLAVNI STAN: 3637-39 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESEK:

Predsednik Vincent Calhoun; podpredsednik Andrew Vidich, R. P. D. 7, Box 103, Johnston, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blaz Nevak; gl. blagajnik John Vagrich; urednik glasila Jože Zvertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODESEK:

Martia Zelaznikar, predsednik, Box 278, Norberton, Ohio; Frances A. Tauchar, 2327 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizanovich, 18111 Ne-nington, Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chi-cago, Ill.; John Turdel, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blaz Nevak, predsednik, 3637-39 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VEHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 284, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Joseph Zorko, RFD, 2, Box 114, West Newton, Pa. Anton Sular, Box 194, Gross Kana, na jugoslovd. Frank Klio, Box 299, Chisholm, Minn., za sev. zap. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 648 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Za-vertak, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združilveni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; John Oves, 3439 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olin, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI EDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZORI: — Korrespondence z glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PIRMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovi: Pred-sedništvo S. N. P. J., 3637-39 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniško tajni-štvo S. N. P. J., 3637-39 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 3637-39 So. Law-dale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 3637-39 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse priobče glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošilja Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prisrli na gl. porotni odesk se naj pošiljajo na naslov: Martia Zelaz-nikar, Box 278, Norberton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, razsanila, oglasi, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 3637-39 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Aristofanes pobija demagoga košarja s tem, da mu postavlja nasproti še bolj bedastega, ne-sramnega in sirovega — kloba-sarja. Pravi mu:

"Ti srečnik, mogočnik! Zdaj si še ničla, a jutri boš že veli-kan, Atenam najvišji vladar. Po-svetovalstvo boš teptal, se rogaj poveljnikom, jih zapiral in vkle-pal. In prav ker si ničeven, me-šetaraki in nesramen, postaneš mogočnjak. Da si iz nizkega ro-du, je zate prav posebno ugod-no, in da o umetnijah čisto nič ne razumeš ter da znaš le za silo čitati, je tvoja sreča! Poslej ne spada med voditelje naroda, kdor se lahko diči z umetnostmi muz in je plemenitega duha: biti mu-ra nevednež in ničvrednež! — Zato ostani klobasar, kakoršen si: mešaj in sekijaj vse posle v kako ter se vedno ruvaj za naklo-njenost Demosa (ljudstva). S si-ladskimi besedami se mu pri-ljuzuj, saj imaš sicer vse vrline ljudskega voditelja: kričoč si, ordinaren, kramarska natura. Torej si posestnik vsega, kar za-hteva državna uprava. Zato sprejmi venec in žrtvuj neved-nosti ter budi predren!"

Vsak človek se spozna po družbi s katero se druž

Nato se vrli besedna tekma med obema demagogoma, med košarjem in klobasarjem. Pau-jeta se, kleketata, kridita za stavo, si grozita s pestmi in sob-mi, očitata drug drugemu slepa-rije, podkupovanje carinikov in pisarjev, zavratnost, nearam-nost, požrešnost, tatvino, se ba-hata z vsemi temi podloatni kot z vrilnimi. In klobasar kot večji lopov in hujša sirovina končno zmaga nad košarjem ter postane — narodni vodja atenski!

Take satire je pisal Aristofa-nes leta 424 pred Kristom, nam pa se zdi, da čitamo popolno si-ko današnjega demagoštva...

Sovjetski poslanik na Danskem dal zapreti dva norca.

Kopenhagen, 8. maja. — Poli-cija je aretirala dva moška, ki sta v arado posetila sovjetskega poslanika in mu rekla, da sta za večjo vsoto denarja pripravile-na ubiti socialističnega ministr-skega predsednika Stauninga in ostale člane kabineta, ter pogna-ti z bombami v zrak kraljevo pa-lato in druga javna poslopja. Po-slanik je takoj vedel, da ima o-praviti z norci in javil je zado-vo policiji.

Kaspar American State Bank

1900 Blue Island Avenue, vogal 19. ulice CHICAGO . . . ILLINOIS

s ponosom kaže na družbo v kateri se na-haja, in ponosna je na tiste, kateri se jo poslužujejo.

Gotovina \$20,000,000.00

Pot v našo družbo, je tudi vam odpr.

DAMA S PSIČKOM

Povest. Spisal Anton Čehov.

I.

Govorili so, da se je pojavila na nabrežju nova oseba: dama s psičkom. Dmitrij Dmitrič Gurov, ki je bil v Jalti že dva tedna in se je bil v njej že udomačil, se je tudi začel zanimati za nove goste. Sedeč v paviljonu pri Ver-netu, je videl, kako je šla po nabrežju mlada dama, blondinka srednje rasti s čepico na glavi. Za njo je tekla bel špic.

In potem jo je srečaval v mestnem vrtu in na tratinji po nekoli-kokrat na dan. Setala se je sa-ma, vedno v isti čepici, z belim špicem. Nihče ni vedel, kdo je, in rekli so ji enostavno: dama s psičkom.

"Če je tu brez moža in brez znancev," je mislil Gurov, "po-tem bi se izplačalo seznaniti se z njo."

Prekoračil se ni bil štirides-tih let, a imel je že hčer pri dva-najstih letih in dva sina gimna-zijca. Oženil se je bil zgodaj, še ko je bil v drugem letu vseučili-

šča, in zdaj je bila videti žena njegova še enkrat starejša od njega. To je bila visoka ženska, s temnimi obrvmi, odlična, resna in solidna in, kakor se je sama imenovala, misleca. Mnogo je brala in klicala je moža Dimitrij, a ne Dmitrij. A on jo je imel na skrivnem za omejeno, tesnoročno in nefino; bal se je in ni rad bival doma. Varati jo je bil začel že davno in varal je je po-gosto, in najbrž zato se je izra-žal o ženskah skoraj vedno sla-bo. Kadar so v njegovi navzoč-nosti govorili o njih, imenoval jih je: "Nižja rasa!"

Zdelo se mu je, da ga je brid-ka izkušnja dovolj naučila, da jih imenuje, kakor se mu ljubi. A vendar bi ne mogel brez te "nižje rase" preživeti niti dveh dni. V moški družbi mu je bilo dolgočasno in pusto, z moškimi je bil negovoren, hladen. Kadar pa je bil med ženskami, čutil se je svobodnega in je vedno vedel, kaj gre govoriti z njimi in kako se vesti. Celo molčati z njimi mu je bilo lahko. V njegovi vnanjo-sti, v značaju in v vsej njegovi naravi je bilo nekaj privlačnega, neulovljivega, kar mu je nakla-njalo ženska srca in jih mamilo.

On je vedel za to, in tudi njega samega je vlekla neka moč k njim.

Večkratna izkušnja, v resnici, bridka izkušnja ga je bila že davno izužila, da vsako zblizanje, ki dela v začetku življenje tako prijetno in raznolično in se zdi človeku mil in lahek prigodljaj, pri rednih ljudeh, zlasti moskvi-čih, nepodjetnih in neodločnih, nepremisljivo naraste v celo za-gado, čez mero komplicirano, in položaj postane navsezadnje skrajno nadežen. Toda vselej, kadar se je sešel z novo intere-santno žensko, mu je ta izkušnja izginila iz spomina, in hotelo se mu je živeti, in vse se mu je zde-lo tako preprosto in zabavno.

Tako je nekega večera obedo-val na vrtu; kar je zagledal da-mo v čepici, ki je počasi prihaja-la in se usedla k sosednji mizi. Njen izraz, hoja, obleka in frizu-ra mu je govorila, da je iz višjih krogov in omožena, da je v Jalti prvič in sama ter da se dolgoča-si. . . . V povestih o nečistosti provincialnih pravov je mnogo neresnice. On jih je preziral in vedel, da si take povesti izmišlja-jo ljudje, ki bi sami z veseljem grešili, če bi znali, a ko je dama

šla za sosednjo mizo, tri kora-ke od njega, so mu prišle na mi-sel te povesti o lahkih zmagah, o izletih v hribe, in zapeljiva mi-sel o hitri mimoletni zvezi, o ro-manu z neznan žensko, kateri se zdaj imena ne ve, ga je maho-ma obvladala.

Prijazno je poklical k sebi špica, in ko je prišel, ga je po-dražil s prsti. Špic je zarežal. Gurov ga je iznova podražil.

Dama se je ozrla nanj in takoj povesila oči.

"Saj ne grize," je rekla in za-rdela.

"Ali mu smem dati kost?" In ko je potrdila z glavo, jo je vljudno vprašal:

"Oprostite, ste že dolgo v Jal-ti?"

"A jaz bom kmalu že dva te-dna."

Pomolčala sta za hip.

"Čas naglo beži, a tu je tako dolgočasno!" je rekla; pri tem ni gledala vanj.

"To je samo navada, da se ta-ko govori. Ljudje so doma iz kakšnega Beleva ali iz Žizdre — in jim ni dolgčas. A pridejo sem: "Ah, dolgočasno, ah, kakšen prah!" Človek bi mislil, da so prišli iz Granade."

Ona se je zasmejala. Potem sta dalje tiho jedla in molčala kakor neznanca. A po obedu sta skupaj odšla — in prišel se je špic, prost razgovor ljudi svobodnih, zadovoljnih, katerim je vseeno, naj gredo tja ali sem, naj govorijo o tem ali o nem. . . . Izpre-hajala sta se in se pogovarjala, kako čudno je osvetljeno morje; voda je bila modrikaste barve; tako mehke in tople, in svetel trak meseca se je zibal po njej. Pogovarjala sta se, kako soper-no je po vročem dnevu. Gurov je povedal, da je moskvič, po izob-razbi filolog, a da služi v banki; pripravljaj se je nekaj za dvor-nega opernega peva, pa je po-pustil učenje in ima v Moskvi dve hiši. . . . A od nje je zvedel, da je zrasla v Peterburgu, pa da se je omožila v S., kjer živi že dve leti, da ostane v Jalti še me-sec dni in da pride morebiti za njo soprog, ki bi se tudi rad ma-lo oddahnil. . . . Mogla ni na no-ben način natančno povedati, kje služi njen mož, ali pri gubernski vladi ali pri gubernski deželni u-pravi, in to ji je bilo sami smeš-no. Končno je še zvedel, da se i-menuje Ana Sergejevna.

Potem je v svoji sobi mislil na njo, na to, da se jutri zagotovo zopet snideta. Tega je bil vesel. Ko se je spravil spat, mu je prišlo na misel, da je bila ona še nedavno inštitutka, šolarica, ta-ko kakor na primer zdaj njegova hči, spomnil se je, koliko plaho-sti, nerodnosti je bilo še v nje-nem smehu in v razgovoru z ne-znancem — najbrž je bila prvič v svojem življenju sama in v ta-kem položaju, ko se ozira za njo, ko se hodi za njo, ko se govori z njo z enim samim skrivnim na-menom, na katerega ona niti mi-sli ni more. Spomnil se je nje-nega tankega, drobnega vratu in njenih lepih, sivih oči.

"Vendar je nekaj usmiljenja vrednega na njej", si je rekel v mislih. Potem je zaspal.

II.

Minil je teden, kar se je bil se-znanil z njo. Bil je prazničen dan. V sobah je bil zaduhlo, a po u-licah je vihra nosila prah in vzdigovala klobuke. Ves dan je mu-čila ljudi žeja, in Gurov je po-gosto prihajal v paviljon in pri-

našal Ani Sergejevni zdaj vode sirupom, zdaj sladoleda. Ni se bilo kam deti.

Zvečer, ko se je malo poglelo, sta šla na molo gledat, kako pri-haja parobrod. V pristanišču je bilo mnogo šetalcev; prišli so bi-li nekoga sprejemati, v rokah so držali bukete. Zanimanje sta vzbujali dve osebi jaltenskega občinstva; postarni dami sta bili oblečeni kakor mladi, in bilo je mnogo generalov.

Ker je bilo morje nemirno, je imel parobrod zamudo. S težavo so ga spravili k moli; ko je pri-stal, je bilo že solnce zašlo. Ana Sergejevna je gledala z lornjeto parobrod in potnike, kakor da bi iskala med njimi znancev, in ka-dar se je obrnila h Gurovu, so se ji oči bleščale. Mnogo je go-vorila, a njena vprašanja so bila brez zveze. Precej je pozabljala, kaj je prej vprašala; naposled je v gneči izgubila lornjeto.

Pisana množica se je bila raz-šala. Ljudi že ni bilo videti, veter se je bil čisto poglel, a Gurov in Ana Sergejevna sta stala, kakor da bi pričakovala, ali ne pride nihče več s parobroda. Ana Ser-gejevna je molčala in vonjala cvetove; na Gurova ni gledala.

"Pod večer se je vreme obrni-lo na bolje," je rekel on. "Kam pojdeva sedaj? Ali bi se kam pe-ljala?"

Ona ni odgovorila ničesar.

Tedaj jo je on pazljivo pogle-dal, jo naenkrat objel in poljubil na ustnice, in občutil je vonj in svežost cvetlic. Takoj nato je bo-ječ pogledal okrog sebe: ali ga morebiti ni videl kdo?

"Pojdiva k vam. . . ." je dejal tiho.

In naglo sta odšla.

(Dalje prihodnjic.)

NOVA PROPAGANDA V IN-TERESU UPRAVE.

Washington, D. C. — Iz kro-gov, ki imajo stike z Belo hišo, prihaja glas, da predsednik Coo-lidge zopet zniža proračun za prihodnje leto. Nekateri govore, da bodo prihranki znašali blizo 800 milijonov dolarjev.

Progresivci pa menijo, da je treba počakati s kritiko, dokler ne bodo priporočila za prihranke javna, da se lahko sodi, v ka-terih departmentnih in vladnih birojih nameravajo napraviti največje prihranke.

NA PRODAJ HIŠA

s štirimi sobami, poleg tega ena soba z delavnico vzdajaj in ena soba je na podstrešju. Električna luč, voda, plin in kopalnica. Cena \$6400.00. Oglasite se na 2643 S. Ridgeway Ave., Chica-go, Ill. (Adv.)

POZOR JUGOSLOVANI

Velik izlet v Jugoslavijo

NA FARNIKU Odpluje iz New Yorka

"BERENGARIA" v sredo 27. MAJA

82,700 ton (proba Cherbourg — Francoska)

Pod vodstvom gos. S. M. Vukovića, Jugoslovanskega zastopnika Cunard proge v New Yorku.

Ali nameravate to spomlad ali poletje potovati na obisk k svoj dragi rodnini v domovino? Če nameravate, se pridružite skupini turistov, ki odpotuje s slavnim pruhom "BERENGARIA". Potujte pod vodstvom gos. VUKOVIĆA, ki vam bo brez doma na potovanju v veliko uslugo. Skrbel bo, da boste brez skrbi in čim najbolj udobno dopeljali v domovino. Pomnite, da je ta usluga brezplačna. Za nadaljnja navodila se obrnite na našega agenta v vašem me-stu, ali pa pišite v svojem slovenskem jeziku na —

CUNARD LINE

140 No. Dearborn St. Chicago, Ill.

POTREBUJEMO BARVARJE

"Warnisherje, Grainerje in Striperje".

Pridite pripravljeni za delat. Oglasite se v delodajalnem uradu pri Pullman Car Manufacturing Corporation, 110th Street in Cottage Ave., Chicago, Ill.

PRODA SE

lepa dve stanovanjska iz ope-ke sesidana hiša. Spodaj je pro-dajalna "Kendija" proda se vse za eno skupaj. Poslopje je na šl-rokem lotu in v dobrem stanju. Oglasite se na: 2739 So. Hamlin Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja Anton Sušteršič, doma iz malega Cerovca, fara Stopiče pri Novem Mestu na Do-lenjaskem. Svoje časno se je na-hajal v Calumet, Mich. Cenjene čitatelje prosim, da ga opozore-na ta oglas, ako pa sam čita naj-se nemudoma javi meni, ker imam mu poročati nekaj zelo važnega. Joseph Paulich, Box 292, Delmont, Pa. (Adv.)

DA SKUHAŠ DOBRO PI-VO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najce-nejši.

Grocerijam, sladničarjem in v pro-dajalne železnine damo primeren po-pust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

KOŽNE BOLEZNI

povečajo mnogo trpljenja v teh slučajih je treba jemati:

SEVERA'S

ESKO

rekušovalno mazilo.

Olažja razdraženje, napravi srbečico in druge srbeče lupušnje na koži.

Cena 50 centov.

Poskusite naprej pri lekarnju.

W. F. SEVER & CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

Agitirajte za "Prosveto!"

ŽRTVE

Povest. Spisal Fr. Serafin.

"Naturam expellas furca, tamen usque re-curret!"

"Kaj hočeš s tem? . . ."

"I spomnil sem se, kako si ga včas rad srebal, ko še nisi bil ud treznih, no in zdaj. . ."

"Molči, šema!" mu prestrže gospod Raj-mund besedo, nekam čudno namuzniva se.

Kadar je bil vinjen, ni govoril baš izbrano.

"Pa tak vendar ne pojdeš z mano?" vpra-ša tovariš, ko opazi, da ga hoče spremiti.

"Zakaj ne? . . . Ali mar ne stojim pokon-cu? . . ."

"Tisto že, toda. . ."

"Nič! . . . Pojdiva!"

In šla sta. V gostilnici pa, kjer je čakal voz, sta ga popila še en litrček, akoravno je bil kretnar hud liberalce. Vino je bilo dobro, in to je bilo v tem trenutku tudi župniku pogla-vitna stvar. . . .

A ko se je vračal potem črez vas domov, je čutil sam, da se mu zapletajo noge.

Pred neko hišo je stalo več moških, mimo katerih je moral iti. Zrl je v tla, kakor bi se bal komu pogledati v obraz, in ko so ga pozdra-vili, je odzdravil naglo, ne da bi se bil ozri proti oni strani, kjer so stali. Le-ti pa so bili opazili že prej, da ne hodi tako, kakor bi moral — in komaj je bil par korakov od njih, ko opomni nekdo z ironičnim naglasom:

"Ali ga vidite, kako je trezen?"

Gospodu Rajmundu, ki je čul te besede, šine kri v glavo, da je še bolj žarel nego prej. Navdala ga je s srdom taka predrznost. Obr-ne se ter reče:

"Kdo sem jaz? . . ."

Glas mu je vibriral, tako se je tresel jeze.

"Kdo ste?" ponovi oni, ki je bil izpregovo-ril prejšnje besede. "Naš župnik, če se ne mo-tim!"

"Torej — župnik, duhovnik! . . . Ne gleda ti mene, poslušaj me!" Gospod Rajmund se je v svoji razvnetosti in zmetenosti hkratu postavi-l na ono višjevo stališče, kjer mu po njego-vi misli ni mogel nihče blizu. Toda med Poljan-ci so bili tudi navihanci, katerim take stvari niso več imponovale.

"Da, ko bi mogel človek vselej ravno tisti hip zamisliti, kadar vam dragi!" odvrne oni še vedno s tistim ironičnim naglasom. "A to ne gre kar tako! . . ."

Nekdo drugi pa, kateremu oblastno postopa-nje župnikovo tudi ni posebno ugajalo, pri-stavi:

"Pa vsaj ne stojte tiste besede, ki ste jih ravno kar izgovorili, v kakem svetem pi-smu? . . ."

Župnik je izprevidel, da je zanj najbolje, ako gre. Prihodnjo nedeljo pa se je na prižnici maščeval. Govoril je najprej o pijančevanju ter dokazoval, da ni vsaka vinjenost že tudi pi-janstvo. Opral se je na ta način popolnoma. Potem pa je neusmiljeno udrihal po onih, ki so pozabili, kako spoštovanje so mu dolžni. Da bi zalegle njegove besede še več, je na koncu ubral tudi še mehkejšo struno. Sklicaval se je na to, kako je želel svojim župljanom vselej samo dobro, in kako grda nevhvaležnost je to, če se postopa tako njemu nasproti. Grozil je, da se izprosi strani, če bi se mu pripetilo kdaj še kaj podobnega.

Tretjeredniki so bili valed tega tako raz-kačeni, da ni bilo prišlo po končani službi božji kmalu do pretepa.

Zlasti pa so ženske kar pihale arda, tako so bile naščute, in očitno so pljuvale na one, ka-terih so se tikale župnikove besede. . . .

Bratovščine tretjega reda in društva treznih župniku še ni bilo zadosti, ampak je usta-novil tudi "društvo krščanskih devic".

K temu društvu so imele pristop samo de-klce, o katerih nedolžnosti in nepopačenosti dvajiti ni bilo nobenega poviada. Pri nobenem društvu se glede sprejemanja ni postopalo ta-ko strogo kakor baš pri tem. Nobeno dekle, ki je bilo tudi le na sumu, da je izgubilo kak listič iz svojega venca, ni bilo spoznano za vredno, da bi bilo uvrščeno med "Kristove neveste".

Navzlic temu so trdili nekateri, da se je župnik pri sprejemanju večkrat hudo vrezal. Tudi so mu očitali mnogi, da je pri tem vedoma postop-al pristransko.

Toda to nemara ni bilo res, kajti poudarja-ti se mora, da je prejel v društvo tudi hčere svojih najhujših nasprotnikov, če so se mu zde-le sicer vredne.

Da, njegov namen je bil celo, svoje protiv-nike s pomočjo njih otrok in žen spraviti na svojo stran, in zato ni verjetno, da bi bil hotel deliti pri tem kake protekcije.

Najbolj pri arcu je bilo župniku baš dru-štvo "krščanskih devic". To se je razvidelo iz tega, da je obračal na to društvo največjo po-zornost in da se je trudil na vse pretege, da bi ga povzdignil kakor po notranji veljavi, tako tudi na zunanje.

Ni se valed tega zadovoljil že s tem, da je v cerkvi z ognjevitno besedo pripravil dru-štvo, vabil je temveč še posebej dekleta k sebi v župnišče ali pa jih pridrževal po končani služ-bi božji v žagradu, kjer jim je polagal na srce svoje lepe nauke ter jih izpodbujal in bodril k dobremu in navduševal za zvišeni poklic, ki so si ga bile izvolile. . . .

Tiste, ki so se posebno odlikovale, bodisi da so hodile pogostejše k izpovedi in obhajilu nego druge, bodisi da so ostajale posebno dolgo v cerkvi, je odlikoval a tem, da jih je obdaroval z lepimi podobnicami ali pa da jih je očitno po-hvalil.

To pa je imelo za posledico veliko tekmo-vanje med dekleti, in z vztrajnostjo, ki je bila podobna fanatizmu, so se izkušale včas, katere pojde zadnja iz cerkve. Vsaj spčetka je bilo tako, dokler se jim navdušenje še ni bilo ohla-dilo. Pozneje seveda je začela gorečnost poje-mati, in malo jih je bilo, ki so dosledno hrepe-nele po tem, da bi zadobile župnikovo pohvalo, še manj pa je bilo takih, ki so iz istinitne pobož-nosti ostajale dalje časa v cerkvi, nego je bilo neobhodno potrebno. . . .

IV.

Župnik bi bil lahko zadovoljen s tem, kar je bil dosegel v kratkem času svojega bivanja na svoji novi župniji. Njegovo prizadevanje ni bilo zaman, seme, ki ga je sejal, ni bilo pad-lo na nerodovita tla. . . . Čudovito hitro so se bili Poljanci sprijaznili z njegovimi nauki ter se oprijeli novotarij, ki jih je bil uvedel.

Vsi seveda niso bili njegovi strani! A ve-liko večino je imel brez dvojbe za seboj in mi-roval bi bil lahko ter se tolažil s prihodnost-jo. . . . Toda gospod Rajmund ni bil eden tistih, ki so zadovoljni tako kmalu. On je hotel, da se mu pokore vsi župljani, vsi, od prvega do zadnjega! . . . Njegov ponos je zahteval ta-ko! . . . Peklo ga je, hudo peklo, da jih je bilo še nekaj, ki so hodili svoja lastna pota, in to najbolj javnejši, najuglednejši, kakor je moral pripoznati sam!

Kako to, da njegova oseba pri teh ne ve-lja toliko, kolikor bi rad? . . . Kako to, da pre-zirajo njegove besede in da mu odrekajo na ta način ono spoštovanje, ki so mu ga dolžni? . . . Kaj je temu vzrok? . . . Kaj drugega, nego li-beralno čašopisje! . . .

Tako je sklepal gospod Rajmund. Bil je že precej spčetka zasledil, da prihaja v nje-govo župnijo nekoliko časopisov liberalnega du-ha, a spčetka temu dejstvu ni pripisaval po-sebne važnosti. Domisljav, kakor je bil, se je nadejal, da bo že s prvim svojim nastopom premagal vsa nasprotstva, in da mu bo treba govoriti samo enkrat, pa se bodo klanjali pred njim vsi župljani brez izjeme. Če bi se bilo to zgodilo, bi bila izpodnesena liberalstva tla, in prišlo bi bilo samo od sebe, da bi ne bili imeli liberalni časniki med njegovimi župljani ne na-ročnikov, ne čitateljev več.

To vse je bilo strogo logično, a kaj, ko se ni hotelo urediti! Gospoda Rajmunda je je-zilo, da ni mogel vzkliniti: "Veni, vidi, vici!", zato pa se je lotil zdaj s tem večjo energijo po-drobnega dela. S prirojeno mu bistroumnostjo je ubral takoj tisto pot, po kateri se je prišlo najprej do smotra. Pred vsem je moral zvede-ti naročnike liberalnih časopisov, in kje bi se dalo to lažje poizvedeti nego na pošti!

Na pošto torej!

(Dalje prihodnjic.)

TRINER'S BITTER WINE has caused the change

TRINERJEVO GRENKO VINO JE POVZROČILO SPREMEMBO.

DANES je soprog odšel s doma zelo slabe volje. Po prečuti noči, se je veselil k zajutruku brez teka do jedi; izmujen in utrujen. Domov gredoč je kupil Trinerjevo grenko vino — in

PRIHODNJI dan je zapustil dom poln nove moči in življenja; njegova soproga in otrok se veselila te spremembe, katero je povzročilo Trinerjevo grenko vino.

Trinerjevo grenko vino je zdravilo, katero rabite ako trpite na zaprtju, slabi prebavi, pomanjkanju teka do jedi, glavobolu, nemirnemu spanju in pomanjkanju moči. — Vam izišti želodec in drobce, uredi prebavo, okrepi živce in pomaga ledvicam in jetram, da bolje delujejo. Spremeni vas tako, da se počutite popolnoma pre-rojenega. Vsečnost tega zdravila ni prav nobena skrivnost. Sestavljeno je iz cescara agra, lubja, kore-nin in drugih odvajalnih selič, ter nad tri leta starega kalifornijskega vina, kar napravi Trinerjevo grenko vino, zanesljivo in mirno delujoče odvajalno sredstvo. V teku 35 let si je to zdravilo priljubilo in udomačilo v tisoč in tisočih domovih širom Zdrženih držav in Canade. Ako vam vaš lekarnar ali trgovec s zdravili ne more s njim postreči, tedaj pišite na: JOSEPH TRINER COMPANY, 1333-45 So. ASHLAND AVE., CHICAGO, ILL.

DANES sedi mlada žena v kuhinji in izgleda kot kakšna razvalina. Trpeča od glavobola, kateri ji je izšel prav vsa moč, se odloči nabaviti si Trinerjevo grenko vino — in

PRIHODNJI dan je popolnoma izpremenjena. Vesela je in zadovoljna, ker vsa nervoznost je izginila. Trinerjevo grenko vino deluje čudovito.